

Záznam z jednání Výboru pro prevenci domácího násilí konaného dne 14. března 2013

Místo schůze: Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376,
místnost č. 056 (od 13:00 do 15:30 hod.)

Přítomné členky a členové (zástupkyně a zástupci členek a členů s hlasovacím právem):

	Jméno	Organizace
1.	Budinová Adriena	Nezávislá odbornice
2.	Čechová Jitka <i>zástup: Svobodová Katarína</i>	Persofoa
3.	Čuhelová Kateřina	Krajský soud v Brně
4.	Dvořáková Andrea <i>zástup: Houdková – Krausová Nad'a</i>	MPSV
5.	Holušová Barbora	IC Praha
6.	Gjuričová Jitka <i>zástup: Horáková Alena</i>	MV
7.	Hovorka Daniel	MPSV
8.	Jonitová Bronislava	MO
9.	Kosařová Jana	Život 90
10.	Krpálková Jindřiška	nezávislá odbornice
11.	Laurenčíková Klára	Univerzita Karlova
12.	Potměšil Jan	nezávislý odborník
13.	Vojtíšková Martina	Asociace pracovníků intervenčních center

Omluveny/i:

	Jméno	Organizace
1.	Bednářová Zdena Zuzana	Acorus
2.	Frýdová Hana	MŠMT
3.	Hofmann Ondřej	MSp
4.	Knoblochová Helena	Europodnikatelka 21. století
5.	Marvanová Vargová Branislava	nezávislá odbornice
6.	Poláková Jitka	proFem, o.p.s.
7.	Spoustová Ivana	advokátka
8.	Prokopová Zdeňka	ROSA
9.	Truellová Iva	MZd
10.	Vitoušová Petra	Bílý kruh bezpečí

Hostky/é:

	Jméno	Organizace
1.	Dobeš Jan	MPSV
2.	Vedra Vladimír	Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje

Sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů:

Šafařík Radan

Z celkového počtu **23** členů a členek bylo zahájení jednání Výboru přítomno **13** osob s hlasovacím právem, tj. Výbor byl schopný se usnášet.

Návrh programu jednání Výboru pro prevenci domácího násilí, 14. března 2013

1. Schválení programu	J. Krpálková
2. Informace o činnosti pracovní skupiny pro vytvoření standardů pro azylové domy	J. Krpálková
3. Plán práce Výboru na rok 2013	J. Krpálková, sekretariát
4. Podnět Výboru k zařazení celodenního vzdělávání v tematice domácího násilí do plánu vzdělávací činnosti Justiční akademie	členky a členové Výboru, sekretariát
5. Možnosti revize metodického doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu OSPOD v případech domácího násilí v souvislosti s povinností mlčenlivosti	Z. Bednářová
6. Představení iniciativy „Specialista DmN“ pro řešení domácího násilí	B. Holušová, V. Vedra
7. Prezentace k úpravě domácího násilí v novém OZ a k připravovanému zákonu o zvláštním řízení soudním	K. Čuhelová
8. Prezentace studie „Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí“	A. Budinová
9. Různé	Členky a členové Výboru

Ad bod 1 – Schválení programu

J. Krpálková uvítala všechny přítomné a nechala hlasovat o návrhu programu. Nikdo z přítomných členek a členů k návrhu programu nevznnesl námitku a návrh programu byl jednomyslně přijat.

Ad bod 2 – Informace o činnosti pracovní skupiny pro vytvoření standardů pro azylové domy

J. Krpálková Výbor informovala o činnosti pracovní skupiny pro vytvoření standardů pro azylové domy. Pracovní skupina se rozhodla standardy formulovat obecně, nikoli pouze pro azylové domy, ale pro sociální služby pracující s cílovou skupinou definovanou jako oběti domácího násilí. Návrh standardů je v současnosti rozpracován a Výboru by měl předložen k připomínkám v následujících měsících. Pracovní skupina formuluje standardy zároveň specificky tak, aby je bylo možné aplikovat konkrétně na případy domácího násilí a zároveň obecně tak, aby je mohly využívat různé typy poskytovatelů sociálních služeb.

Ad bod 3 – Plán práce Výboru na rok 2013

R. Šafařík uvedl návrh plánu práce Výboru na rok 2013, který byl členkám a členům Výboru rozeslán před dnešním jednáním. Návrh plánu práce vychází z předešlých aktivit Výboru, na které by měl Výbor v letošním roce navazovat. Klíčovou aktivitou Výboru by i v příštím roce měl být monitoring a vyhodnocování plnění Národního akčního plánu

prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 (dále jako „NAP DN“) a zhodnocení možnosti navazujících aktivit po skončení období jeho implementace. Výbor by měl nadále pokračovat v práci na přípravě druhových standardů, monitoringu statistik v oblasti domácího násilí a poskytování součinnosti příslušným resortům při přípravě kroků vedoucích k ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (dále jako „Úmluva RE“).

J. Krpálková konstatovala, že se pomalu blíží konec období plnění NAP DN a že je tedy nezbytné provést podrobnou reflexi jeho naplňování a začít vést diskuzi o případných navazujících aktivitách, včetně případného vytvoření dalšího akčního plánu prevence domácího násilí.

A. Horáková vznesla dotaz, zda již v rámci MPSV bylo rozhodnuto, zda se nově připravovaná strategie rovných příležitostí žen a mužů bude vztahovat i na otázky domácího násilí. Pokud ano, tak by nebylo nezbytné připravovat další akční plán prevence domácího násilí.

R. Šafařík odpověděl, že na základě konzultací s Výborem a dalšími subjekty se v současnosti jako vhodnější varianta jeví z důvodu specifik a závažnosti domácího násilí tuto oblast do strategie rovných příležitostí žen a mužů komplexně nezařazovat a řešit ji samostatně.

D. Hovorka upozornil na skutečnost, že Úmluva RE předpokládá, že signatářské země akční plány v oblasti násilí na ženách či domácího násilí zpracovávají, takže ČR v případě ratifikace této úmluvy bude nucena v přípravě a implementaci akčních plánů pokračovat. B. Holušová zdůraznila, že samostatný akční plán prevence domácího násilí je zcela zásadní pro komplexní a koordinovaný přístup k této problematice. J. Krpálková souhlasila a konstatovala, že cílem Výboru by mělo být postupně zahájit práce na přípravě dalšího strategického dokumentu pro oblast domácího násilí na další období.

A. Horáková Výbor informovala o rozhodnutí MV, že v následujícím období již nadále nebude vládě ČR předkládán materiál s názvem „Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí“, který se v současnosti ve velké míře překrývá se souhrnnými zprávami o plnění NAP DN. Výbor tuto informaci vzal na vědomí.

M. Vojtíšková navrhla, aby cílem bodu č. 2 plánu práce Výboru bylo vytvoření metodiky pro práci s oběťmi domácího násilí namísto druhových standardů. J. Krpálková odpověděla, že cílem pracovní skupiny není vytvořit metodiku, ale závazné druhové standardy tak, aby byla zaručena závazná minimální úroveň pro poskytovatele sociálních služeb s cílovou skupinou oběti domácího násilí. J. Krpálková dále doplnila, že v současnosti pracovní skupina vede diskuzi se zástupci odboru sociálních služeb a sociální práce MPSV o možnosti zahrnutí připravovaných standardů do legislativy v oblasti sociálních služeb. MPSV této možnosti v současnosti není nakloněno, nicméně bylo dohodnuto, že pracovní skupina odboru sociálních služeb a sociální práce MPSV do poloviny tohoto roku předloží návrh standardů k případnému využití. Cílem pracovní skupiny v každém případě je pokusit se tyto standardy zakotvit tak, aby jejich dodržování bylo ze strany poskytovatelů sociálních služeb povinné. V současnosti si jako

cílovou skupinu oběti domácího násilí zvolí řada poskytovatelů sociálních služeb, aniž by splňovali alespoň minimální požadavky v souvislosti se specifiky práce s touto cílovou skupinou. J. Krpálková dále konstatovala, že za současného stavu tak dochází k absurdním situacím, kdy u některých poskytovatelů sociálních služeb jsou oběti domácího násilí například učeny uklízet či vařit, ale není s nimi vytvářen bezpečnostní plán či pracováno na jiných aktivitách důležitých specificky pro oběti domácího násilí.

K bodu č. 7 plánu práce Výboru K. Čuhelová doplnila, že v případě, že Výbor Justiční akademii doporučí opět zařadit oblast domácího násilí do vzdělávacích aktivit, tak by ze strany Justiční akademie s tímto zařazením zřejmě neměl být problém. K. Čuhelová dále konstatovala, že soudcům a soudkyním by v oblasti domácího násilí nejvíce pomohlo vzdělávání v psychologických aspektech této problematiky. K. Laurenčíková se dotázala, jak jsou určovány priority vzdělávání v rámci Justiční akademie. K. Čuhelová odpověděla, že priority vychází z aktuálních potřeb, pro rok 2013 byly jako prioritní oblasti vzdělávání určeny nový občanský zákoník a ekonomické vzdělávání soudců a soudkyň. K. Čuhelová dále přislíbila, že do příštího jednání Výboru zjistí, jakým způsobem doporučení k zařazení vzdělávání v problematice domácího násilí v rámci Justiční akademie jejím zástupcům sdělit. Členky a členové Výboru se shodli, že se podnětem ke vzdělávání o domácím násilí v rámci Justiční akademii budou blíže zabývat na svém příštím jednání.

D. Hovorka navrhl, aby bod č. 6 byl konkretizován tak, aby jeho cílem bylo i uspořádání konference o domácím násilí pro orgány sociálně právní ochrany dětí (dále jako „OSPOD“) tak, jak bylo dohodnuto na minulém jednání Výboru. Členky a členové Výboru tento návrh podpořili.

J. Krpálková představila následující návrh usnesení k plánu práce Výboru na rok 2013:

Výbor pro prevenci domácího násilí

schvaluje plán práce Výboru na rok 2013 v projednaném znění.

*O tomto návrhu proběhlo **hlasování**: 13 pro, 0 proti, 0 se zdržel. Návrh byl přijat.*

Plán práce Výboru na rok 2013 je přílohou č. 1 tohoto záznamu.

Ad bod 4 - Podnět Výboru k zařazení celodenního vzdělávání v tematice domácího násilí do plánu vzdělávací činnosti Justiční akademie

J. Krpálková konstatovala, že tento bod bude dle dohody projednán na příštím jednání Výboru poté, co K. Čuhelová získá více informací o tom, jakým způsobem nejlépe rozšíření nabídky vzdělávání o domácím násilí Justiční akademii doporučit.

Ad bod 5 – Možnosti revize metodického doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu OSPOD v případech domácího násilí v souvislosti s povinností mlčenlivosti

J. Krpálková nejprve omluvila Z. Bednářovou, která před jednáním Výboru onemocněla. J. Krpálková konstatovala, že podnět paní Z. Bednářová iniciovala na základě své zkušenosti s pracovníky a pracovníkyněmi OSPOD, kteří v některých případech domácího násilí sdělují násilnému rodiči, kterou školku jejich dítě navštěvuje. Tento postup následně může vést k prozrazení místa pobytu osoby ohrožené domácím násilím a jejich

děti. Z. Bednářová následně dopisem upozornila ředitele odboru rodiny a ochrany práv dětí MPSV M. Macelu na problémy spojené s tímto postupem. M. Macela v odpovědi odkázal na metodické doporučení č. 3/2010 k postupu OSPOD v případech domácího násilí v souvislosti s povinností mlčenlivosti (dále jako „metodické doporučení č. 3/2010“), které obsahuje povinnost mlčenlivosti pracovníků a pracovníc OSPOD o místě pobytu rodiče ohroženého domácím násilím a rovněž o všech údajích, které by mohly vést ke zjištění místa pobytu tohoto rodiče. J. Krpálková dodala, že tedy přes existenci tohoto metodického doporučení se v praxi vyskytují případy, kdy pracovníci a pracovníce OSPOD sdělují násilnému rodiči místo školského zařízení, které navštěvuje jejich dítě, což bezesporu je údaj, který by mohl vést ke zjištění místa pobytu rodiče ohroženého domácím násilím.

D. Hovorka uvedl, že z pohledu odboru rodiny a ochrany práv dětí MPSV se jeví jako účelné metodické doporučení č. 3/2010 více konkretizovat tak, aby z něj jednoznačně vyplývala povinnost pro pracovníky a pracovníce OSPOD údaje, které by mohly vést ke zjištění místa pobytu rodiče ohroženého domácím násilím nesdělovat. V tomto duchu připravuje odbor rodiny a ochrany práv dětí MPSV dodatek metodického doporučení č. 3/2010. Návrh dodatku bude prostřednictvím sekretariátu Výboru rozeslán k připomínkám. M. Vojtíšková se zeptala, zda bude tento dodatek rovněž zaslán k připomínkám pracovníkům a pracovnícím OSPOD. D. Hovorka odpověděl, že během dubna bude návrh dodatku rozeslán k připomínkám krajským úřadům. K vydání dodatku metodického doporučení č. 3/2010 by mělo dojít během května letošního roku.

K. Čuhelová se dotázala, jaké kritéria jsou v souvislosti s metodickým doporučením č. 3/2010 uplatňována pro definování osoby jako oběti domácího násilí. D. Hovorka odpověděl, že rozhodující jsou informace od ohroženého rodiče a že není potřeba předchozí uplatnění institutu vykazání nebo podání trestního oznámení. Přitom je možné, že v následném kontaktu s rodinou a dětmi se ukáže, že se ve skutečnosti o osobu ohroženou domácím násilím nejedná.

Výbor následně vedl diskuzi o postavení dětí jako osob ohrožených domácím násilím. M. Vojtíšková vyjádřila názor, zda je vhodné děti ze strany Policie ČR automaticky zaznamenávat do úředního záznamu o vykazání do kolonky „ohrožené osoby“. J. Krpálková konstatovala, že dle jejího názoru vhodným přístupem je v případech domácího násilí automatické označení dítěte jako osoby ohrožené domácím násilím, a to i v případech, kdy násilí nesměřuje přímo proti tomuto dítěti. Tento přístup podporuje mimo jiné i Světová zdravotnická organizace, která považuje děti v rodinách, v nichž se vyskytuje násilí, za oběti násilí, aniž by toto násilí muselo nutně směřovat proti nim. K. Laurenčíková rovněž podpořila přístup, který akcentuje ochranu dětí po jistou přechodnou dobu, než se vyjasní skutečné okolnosti výskytu domácího násilí v rodině. J. Potměšil upozornil na stanovisko MV, podle kterého mají policisté a policistky za osobu ohroženou v případech vykazání automaticky považovat i děti přítomné v rodině. MV současnosti připravuje novelu zákona o Policii ČR, podle které by mimo jiné tuto povinnost měli policisté a policistky přímo ze zákona.

V. Vedra v této souvislosti poukázal na skutečnost, že institut vykazání se v některých případech nevztahuje pouze na domácí násilí, ale i na jiné případy násilí, a proto je otázkou, zda je účelné děti přítomné v rodině při vykazání automaticky označovat za osoby ohrožené a zda by nebylo vhodnější ponechat prostor pro individuální posouzení

ze strany vykazujících policistů a policistek. J. Potměšil konstatoval, že i v případech, kdy se nejedná o učebnicový typ domácího násilí, ale o jiný typ násilí, je z pohledu ochrany dětí důležité děti za osoby ohrožené tímto násilím preventivně považovat, protože dětem neprospívá přítomnost v domácnosti, ve které je páčáno násilí, bez ohledu na to, o jaký typ násilí se jedná.

J. Krpálková závěrem diskuze k tomuto bodu poděkovala D. Hovorkovi za přípravu informací k dodatku metodického doporučení č. 3/2010 a rovněž za velmi rychlé a kvalitní reakce na podněty a návrhy Výboru.

Ad bod 6 – Představení iniciativy „Specialista DmN“ pro řešení domácího násilí

B. Holušová krátce představila iniciativu „Specialista domácího násilí“, která směřuje k tomu, aby v rámci policejních složek a justice vznikaly jednotky specializované na problematiku domácího násilí. Cílem iniciativy je vést diskuzi s relevantními aktéry o možnostech této specializace. V. Vedra konstatoval, že impulsem k této iniciativě byla úspěšná činnost specializovaných policejních týmů v Ostravě, Brně a dalších regionech, která ukazuje, jak důležitá je pro efektivní postih domácího násilí spolupráce policie, státního zastupitelství a soudů. Během června bude v rámci iniciativy uspořádán odborný kulatý stůl, na kterém by se možnosti a konkrétní podoby specializace justičních a policejních složek na domácí násilí podrobněji diskutovaly. V. Vedra dále doplnil, že podporu vytváření specializovaných týmů na úrovni Policie ČR ukládá i NAP DN.

K. Laurenčíková se dotázala, zda lze ze zahraničních zkušeností identifikovat nějaký optimální model nastavení pravomocí těchto specializovaných útvarů v rámci policie a justice a optimální model jejich vzdělávání. V. Vedra konstatoval, že odpovědi na tyto otázky by měly být předmětem odborné diskuze, jejíž zahájení si iniciativa klade za cíl.

K. Čuhelová možnost specializace v rámci justice uvítala a konstatovala, že ideálním modelem by byla specializace v rámci senátů krajských soudů, které by svým rozhodováním zároveň mohly vzdělávat soudy nižší instance.

J. Krpálková konstatovala, že specializace policejních a justičních útvarů je důležitou součástí efektivního potírání domácího násilí a že zkušenosti ze zahraničí ukazují, že specializace na případy domácího násilí se osvědčuje.

V. Vedra doplnil, že pro úspěch iniciativy bude klíčové získat podporu ze strany MV a MSp a že důležité rovněž budou finanční a personální možnosti těchto resortů. J. Potměšil konstatoval, že je důležité, že se jedná o podnět iniciovaný zdola z Krajského ředitelství Policie ČR Jihomoravského kraje.

Ad bod 7 – Presentace k úpravě domácího násilí v novém OZ a k připravovanému zákonu o zvláštním řízení soudním

K. Čuhelová představila hlavní změny v novém občanském zákoníku (dále jako „NOZ“) a připravovaném zákonu o zvláštním řízení soudním (dále jako „ZŘS“) s ohledem na problematiku domácího násilí. Hlavní změny oproti současnému občanskému zákoníku spočívají ve skutečnosti, že právo domáhat se ochrany proti domácímu násilí

má kromě manžela či manželky i každá jiná osoba, která žije spolu s manžely v domácnosti (§ 753) a nově je rovněž možné poskytnout teritoriální ochranu (vyloučení práva manžela či manželky v domě bydlet) na dobu 6 měsíců (§ 752). ZŘS se vztahuje na nesporná řízení (tedy i řízení o ve věcech rodinně právních) a obsahuje i úpravu ochrany proti domácímu násilí. Nově ve věcech domácího násilí může do řízení vstupovat státní zastupitelství (§ 8 ZŘS), zahájení řízení je možné učinit ústně do protokolu (§ 14 ZŘS) a soud je ex offio povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí (§ 19 ZŘS). Další změna se týká výsledku účastníků řízení, kdy není nutné vyžadovat souhlas s výsledkem a je možné výsledek nařídit vždy, je-li toho třeba ke zjištění skutkového stavu (§ 21 ZŘS). Účastníky řízení jsou kromě navrhovatele (zpravidla osoby ohrožené domácím násilím) a odpůrce (násilná osoba) i osoba, vůči níž násilí směřuje (v případech, kdy navrhovatelem není osoba, vůči níž násilí směřuje).

K. Čuhelová dále doplnila, že návrh na předběžné opatření mohou podávat i nezletilí navrhovatelé starší 16 let, kteří mají pro účely řízení plnou procesní způsobilost. Jménem nezletilého mladšího 16 let může podat návrh na předběžné opatření zákonný zástupce, OSPOD nebo advokát či advokátka na základě plné moci, pokud má nezletilý pro udělení plné moci přiměřenou rozumovou a volní vyspělost. Předběžná opatření jsou vymezena taxativně, tzn., že je možné nařídit i jiná předběžná opatření než ta, která jsou uvedena v ZŘS.

Členky a členové Výboru poděkovali K. Čuhelové za podrobnou prezentaci a následně vedli diskuzi o jednotlivých změnách a jejich dopadu na postavení osob ohrožených domácím násilím.

K. Čuhelová se po projednání tohoto bodu z jednání Výboru omluvila a počet přítomných členek a členů Výboru tak klesl na **12**.

Ad bod 8 – Prezentace studie „Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí“

A. Budinová Výboru krátce představila studii s názvem Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí¹, kterou vypracovala organizace proFem za podpory Nadace Open Society Fund. Studie se zaměřuje na analýzu ekonomického postavení žen ohrožených domácím násilím s ohledem na rizika související s chudobou. Studie obsahuje i kazuistiku a formulaci doporučení, která by bylo možné využít pro přípravu opatření pro prevenci a potírání domácího násilí, např. při přípravě dalšího akčního plánu prevence domácího násilí.

Ad bod 9 – Různé

V rámci bodu Různé A. Horáková Výbor informovala o vypsání dotačního titulu MV, který se zaměřuje na prevenci násilí páchaného na seniorech a seniorkách. A. Horáková dále Výbor informovala o podpisu memoranda mezi Policií ČR a Ústavem pro péči o matku a dítě v Podolí, jehož cílem je proškolení gynekologických pracovníků a pracovníků o správném postupu v případech znásilnění. Policie ČR rovněž otevřela již 41. specializovanou výslechovou místnost pro děti a seniory.

¹ Dostupná na: http://www.osf.cz/media/com_form2content/documents/c5/a945/f20/profem-zprava-web.pdf

B. Holušová Výbor informovala o zahájení nového dvouletého projektu IC Praha za život bez násilí, k němuž dne 5. března 2013 proběhla zahajovací konference.

K. Laurenčíková Výbor informovala o iniciativě Evropské komise s názvem Social Investment Package, která vyzývá členské státy, aby kladly prioritní důraz na sociální investice a modernizovaly své systémy sociální ochrany. Iniciativa poskytuje členským státům pokyny ohledně toho, jak využívat finanční podpory EU k provádění příslušných cílů v oblasti sociální politiky.

J. Krpálková na závěr poděkovala členkám, členům a hostům za jejich účast a jednání Výboru následně ukončila.

Jednání bylo ukončeno v 15:30.

Schválila:

J. Krpálková, předsedkyně Výboru

Zapsal: R. Šafařík, sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.